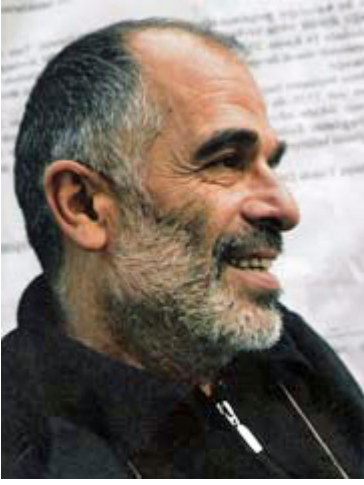

Sait Çetinođlu: SeVan Nişanyan Gibiler Vazgeçilmez Olmalıdır!

Posted on 05/12/2015

Cezayir ve Cuba'yi bilirsiniz. Cezayir'in bağımsızlığı ile Cuba Devrimi aynı döneme denk gelir. İki yeni yönetim eski ve yeni kıtaya döneminde büyük bir gedik açmışlardır. Ancak devrildikleri ekonomi çok iyi değildir. Bunu aşabilmek için doğrudan işbirliğine girerek, Diplomasiyi bir yana bırakarak telefonla birbirlerine ihtiyaçlarını sipariş verirlerdi. Örnek olsun: Cuba ekonomi bakanı Che, petrol ihtiyacını Ben Bella'ya telefonla bildirir. Ben Bella da, şeker ihtiyacını telefonla Che'den isterdi. Siparişler derhal yerine gelir. Sıkıntılar anında giderilirdi. Kısaca her alanda yardımlaşarak örnek bir

dayanışma sergilerler.

Bir süre sonra Ben Bella, Bumedyen tarafından askeri bir darbe ile devrilerek cezaevine konur. Che, Bolivya'da öldürülür. İki ülke arasındaki ilişkiler devam eder. Karşılıklı ziyaretler sıklaşır. Bunların birinde, Fidel Castro Bumedyen'in misafiridir ve bir devlet çifliğini ziyaret ediyordur. Çiftliğin bitişiğindeki cezaevinde Ben Bella tutsaktır. Castro, Ben Bella'yı değil ziyaret hatırlamadan oradan ayrılır.[\[i\]](#)

Bu girişi yapmamın nedeni bir dayanışmaya dikkat çekerek, hatırlamayı sağlamak olduğu kadar. Soykırımın 100. yılında Türkiye'de, Ermenistan'da ve diğer ülkelerde yapılan toplantılarda ve (neden gerekiyorsa) festivallerde Soykırıma dikkat çekilmeye ve farkındalık yaratmaya çalışılırken, Türkiye'de tutsak olan Sevan Nişanyan'a, değil dikkat çekmek, Sevan'ın adı bile anılmamakta olduğuna dikkat çekmektir.

Denilecektir ki, Soykırımın 100. yılı ile Sevan'ın ne ilişkisi var? Sevan'ın tutsaklığı ile Soykırım'ın 100. yılı doğrudan ilişkilidir. Türkiye "Cumhuriyeti" 100. yıla ilişkin dört yıllık bir inkar projesi yürürlüğe koyduğu an Sevan için "ruhsatsız inşaat yapmak" gibi bir suç icad edilip hukuksal bir kumpas kurulmuş, dört yıllığına demir parmaklıklar ardına gönderilmiştir.

Soykırımın 100. yılında Sevan'ın cezaevinde tutsak olması Türkiye'deki Ermenilerin sesinin boğuk çıkması demektir. Sevan Nişanyan cezaevine konularak Türkiye'deki Ermeniler susturulmuştur.

Sevan direngendir, eleştireldir, inatçıdır ve otoriteye boyun eğmez. Böyle birinin bu "kritik" dönemde ortalıkta dolaşması tehlikelidir. Zira o kendisinde "güvercin tedirginliği" değil devekuşu inadı olduğunu söylemiştir.

Sevan, halkının donuna kadar soyulup ölüm yolculuğuna çıkarılmasına sessiz değildir. O halkının geçen yüzyılın başında uğradığı Soykırımı televizyonda canlı yayında Türk Tarih Kurumu Başkanı ile tartışmış ve Başkan Yusuf Halaçoğlunu dilsizce çevirmiştir. Televizyonlardaki bir çok yayınlarda Soykırımı tartışmış ve inkarcılara geçen yüzyılın ilk büyük insanlık suçunu gündemden indirmeye fırsat tanımamıştır.

Görsel media'nın yanında gazetelerdeki yazılarında, kitaplarında ve konferanslarında Soykırım üzerinde oturan rejimi, *kuruluşu ve kurucu babaları* sorgulamış, *Emval-i metruke* adı altında Ermenilerin el konulan değerlerinin nerelere gittiğini ortaya koymuştur.

O, Halkının acılarının yanında, Ermeni kültürel değerlerine sahip çıkmış ve bir turizm rehberi olarak gözükken *Ankara'nın Doğusundaki Türkiye* adlı eserinde Ermeni kültürel bir envanterini çıkarmıştır. Bunlar Ermeni halkının kayıplarının görsel kanıtlarıdır.

Sevan, *Adını Unutan Ülke* adlı kitabı ve *Index anaticus/Nisanyanmap* başlıklı, internette

herkesin kolayca ulaşabileceği muazzam çalışması başlı başına bir kültürel hazinedir. Bu çalışma 40 bini aşkın yerleşim yerinin kısa tarihi ile adları değiştirilen yerleşim bölgelerini listelemiş, bu yerleşim bölgelerinin tarihinin silinmesini ve tarihsel adlarının unutulmasını önleyerek, tarihsel hafızasını canlandırmıştır. Sevan çalışmalarıyla bu coğrafyanın adını unutan ülke olmasını önlemeye çalışmıştır. Tarih ile zenginleştirilmiş haritaya/ Nisanyanmap'a ulaşan Ermeni, Elen, Asuri-Süryani, Pontos,... halkı, atalarının köyünü kolayca bulabilme ve atalarının coğrafyasını, atalarının adlandırmasıyla dolaşabilme imkanına kavuşmuş, atalarının hatırasının kaybının önüne geçmiştir. Esenboğa havaalanından inip Ankara merkezine gelirken yanından geçtiği *Akyurt İlçesinin* Çankırı'ya sürgün gönderilen Ermenilerin gecelediği *Ravlı İstasyonu* olduğunu anımsarken, ölüm yoluna çıkarılan Ermeni aydınlarını hatırlayarak isimlerini yad edecektir. Coğrafyamızın kadim halklarının çocuklarının için ata topraklarını dolaşmak Sevan'ın *turizm rehberi* alanına giren çalışmaları eşliğinde bir anlam kazanmıştır.

Soykırım Sürecinde ölüm yolculuğuna çıkarılan Ermeni aydınlardan söz etmişken şunun da altını çizmek gerekir: Sevan'ın 1915'te belirsizliğe yollanan Ermeni aydınlardan farksızdır. Sevan'da onlar gibi bir belirsizlik yolcusudur. O, Çocuklarını görmek için gittiği Berlin dönüşü, 2.1.2014 tarihinde başlayan cezaevi sürecinde, dört yıllık cezası bugün 17 yıla çıkmıştır. Bu iki yıl içinde 4 cezaevi gezdirildi. Bugün beşinci cezaevi Söke Cezaevinde tutuluyor. Bu bilim insanına bugün askerlik gibi arazide çalıştırılıyor, arazide çukur kazdırılıp, ağaçlandırma yaptırılıyor. Ona, İzmir Torbalı Cezaevindeyken hücre cezası verilerek, İzmir Buca Cezaevine sürgün edilmiş, orada günlerce taş zemin üzerinde yatırılmıştır. Sonrasında gönderildiği yüksek güvenli Aliağa/Şakran Cezaevinde tecritten sonra, cinayetten müebbet mahkumlarının arasına konuldu. Ardından gönderildiği Aydın/Yenipazar Cezaevinde bir süre yine tecrit uygulandı. Bütün bunlara rağmen cezaevinde devasa bir *Türkçe Sözlük* çalışmasını tamamlamış, *Türkçenin Tarihi* çalışmasına başlamıştır. Şunu rahatlıkla söylemek mümkündür ki; Sevan Türkçeye, yıllarca Türkçe için çalışan ve büyük bir bütçe kullanan Türk Dil Kurumu'ndan daha büyük hizmette bulunmuştur.

Sevan'ın Türkçe ile ilgili çalışmaları aynı zamanda bu coğrafyanın kadim dillerinin canlandırılmasıdır. *Sözlerin Soyağacı* adlı Türkçenin etimolojisi çalışmasıyla, Türkçenin içindeki kadim dillerin altını çizerek , Asuri, Arami, Süryani, Ermeni Farsi, Elen, Romeika... dillerinin Türkçe içindeki zenginliğini gözler önüne sermiştir.

Canlandırmanın en önemli ürünü, Çağdaş Elen Edebiyatının anıt yazarı Dido Sotiriu'nun doğduğu köyün tekrar uygarlığa kazandırılmasıdır. *Kırkıce*'nin, mübadeleden sonra terk edilip *Çirkince*'ye dönen yüzünü Şirince'ye çevirerek, Dünyanın en önemli turizm merkezlerinden birine dönüştürülmüştür.

Kırkıce/Şirince'nin Elen köylüleri İmparatorluk döneminde Yunanistan'ın Epir bölgesinden Efes yakınlarındaki dağ köyüne sürgün edilmişlerdi. Epirililer burada özgün bir mimari geliştirdiler. Sevan, mübadele ile yeniden sürgünden sürgüne gönderilen Epir sürgünlerinin Şirince durağını/yurdunu yeniden inşa ederek canlandırmıştır. Bugün Yunanistanın Makedonyasında, Katherini yakınlarında inşa ettikleri Nea Ephesus köyünü yurt tutan Kırkıceliler/Şirinceliler, atalarının doğduğu ve yaşadığı evleri görme, konaklama, hatıralarını yaşatma ve yeniden canlanan tarihleri içindeki köylerinin tarihi kilisesinde, atalarının ruhlarına dua edebilme şansına sahipler. Onlar bu şansı, harabeye dönen atalarının köyünde, Epir mimarisini canlandıran, ona yeniden hayat veren Sevan'ın sayesinde bulmuşlardır.

Sevan sadece evleri, konakları, bağevleri'ni değil, hamamına, fırınına... varıncaya kadar tarihi Epir köyünü yeniden canlandırmıştır.

Köyde gerçekleştirdiği deneysel mimari örnekleri ayrı bir şaheserdir. Ödül verilmesi gerekirken *yasadışı yapılaşma* denilerek cezalandırılmıştır. Oysa Türkiye'nin 3/4'ü ruhsatsız inşaatlarla dolu bir kaçak inşaat cennetidir. Türkiyede suç olmayan bu suçtan dolayı Sevan'dan başka kimse cezalandırılmamıştır. Yenipazar Cezaevinde aynı odada tutulan bir yargıç bile şaşırmış, yargıçlık hayatında böyle bir olayla karşılaşmadığı gibi duymadığını

söylemiştir.

Sevan kendi arazisinde izinsiz inşaat yaptı gerekçesiyle cezalandırıldı, oysa biz Sevan'ın neden cezalandırıldığını biliyoruz. O, *Yanlış Cumhuriyet* adlı çalışmasıyla rejimi, *kuruluşu ve kurucu babaları* nasıl eleştirdiyse, o *Hocam Allaha Peygambere Laf Etmek Caiz midir?* başlıklı çalışmasıyla İslamı eleştirdiği, *Nefret suçlarıyla mücadele etmeli* başlıklı yazısındaki "... bundan yüzlerce yıl önce Allah'la kontak kurduğunu iddia edip bundan siyasi, mali ve cinsel menfaat temin etmiş bir Arap lideriyle dalga geçmek nefret suçu değildir." sözleriyle nasıl Muhammed'i eleştirdiyse,- Ki bu iki satırlık yazı ile 13,5 ay hapis cezasına çarptırılmıştır - deneysel mimari örnekleriyle de imar hukukunu ve uygulamalarını eleştirmiştir.

Bu eleştiri, hiçbir ülkede olmayan 5816 sayılı Atatürk'ü Koruma Kanunu'nun eleştirisinden ve Sansür Yasası ile herhangi bir anti demokratik yasayı ve uygulamalarını eleştirmekten farksızdır.

Sevan'ın saydığımız bu devasa çalışmaları hiç dikkate alınmamış mıdır? Ermenistan Diaspora Bakanlığı, 2014 yılında William Saroyan Edebiyat Ödülü'nü Sevan Nişanyan'a vererek Sevan'ı ödüllendirmiştir. Lakin şunu da söylemeden geçemeyeceğim; ödül bugüne kadar Sevan'a ulaştırılmış değildir.

Şnu özellikle söylemek gerekir ki: Sevan'ın savunulmaya ihtiyacı yok. Yapacağımız şeyler sadece kendi iyiliğimize dairesidir. Onun *ödüle* de ihtiyacı yok. O gönüllerin ödülünün sahibi, O gönüllerin kahramanıdır. Ancak, Ermeni kuruluşlarının kayıtsızlığı düşündürücüdür. Sıradan insanların Sevan'ın Muhammed'e ilişkin sözleri üzerine ekmek almaya markete gidememeleri anlaşılmalıdır. Ama ortadaki yalancı *kahramanların* tavırsızlıkları mizah konusu olmalıdır. Ermeni kuruluşlarının kayıtsızlığı yanında, ne yaptığı bilinmeyen kişileri ödüllendirmeleri anlaşılammamaktadır. Eminim ki ödül alan kişiler bile ödülün kendilerine verilmesine şaşırırmaktadırlar.

Ermeni dostlar 100. yıl festivallerinden başını kaldırmalı, yasak savmak kabilinden yaptıkları konferanslarda ne oldukları, kim oldukları bilinmeyen insanları ağırlamalara son vermeli, Soykırımın 100.yılında sözünü esirgemeyen en önemli evlatlarına sahip çıkmalıydılar. 100. yıl konferans turizmini sonlandırmalıydılar. Bunların hiçbir yararının olmadığını anlamalıydılar.

Etyen Mahcupyan'ın Sevan ile ilgili yazısındaki; ... *toplumda ve her zaman 'delilik' diye adlandıracağımız ama gıpta ile bakacağımız işlere kalkışanlar çıkar. Zaten eğer böyle insanlar çıkmıyorsa o toplum ruhen ölmüş demektir.* Sözleri ile Sevan'ı çok net özetlediği gibi yazının bütünü Sevan'ı en iyi anlatan yazılardan biridir. Mahcupyan, yazının devamında toplumsalın vahim gidişinin altını çizmesi, anlatmak istediğimizin özlü ifadesidir: *Öte yandan toplumlar vasatlığı benimser ve beslerler. Böylece kendilerini aykırı olanın cazibesinden ve tehdidinden korumuş olurlar. Sıra dışına çıkanları, aynen bir kaza anında seyrettikleri yaralılar gibi seyrederler. Kazalar kişilikleri önemsizleştirir ve olayın kendisini, magazinel bilgiyi öne çıkarır. Benzer şekilde sıra dışı olan da toplum için ancak 'kaza anında' görünür olur ve seyirciler salt yaşananlara bakıp, sonra da hiçbir şey olmamış gibi yollarına devam ederler.*[\[ii\]](#)

Her alanda, aşılmaz eserler verip insanlığa armağan eden Sevan için vasatların suskunluğu yanında, vasatların kendince düşmanlığını da anlayabiliyoruz. 60 kelime ile roman yazan vasatlar topluluğundan müteşekkil Türkiye yazarlar birliği, TürkPEN'inin, international PEN'in Sevan için yapacağı kampanyaya mani olması anlaşılabilir bir durumdur. Buna karşılık ses çıkarmayan Sevan'ın "dostları"nın suskunluğu anlaşılmazdır.

Yukarıda söyledik . Vasatın davranışı budur. Olmaz ama yine de gönül, Türkiye'de ve Dünyada ki, Nor Zartonk , Hrant Dink Vakfı, ANCA... gibi Ermeni kuruluşlarından vasatın yanında durma ve vasatı ödüllendirmekten vazgeçmelerini istiyor . Zira, şimdiye kadar, Armenian Council of Europe ve Belçika Demokratik Ermeniler Derneği dışında Ermeni kuruluşlarından Sevan'a dair bir duyarlık göremedik.

Unutmayalım: Sevan'lar toplumlar için gerekli ve vazgeçilmezdir. Keşke toplumumuzda Sevan'ları çoğaltabilseydik.

[i] Bir dostum Yerevan'da tutsakken ben Yerevan'a gitmedim. Zira Castro'nun durumuna düşer dostumu ziyaret etmeden geri dönmek zorunda kalır. Kendimi kötü hissedirdim.

[ii] Etyen Mahcupyan, Sevan Nişanyan diye bir adam,

http://www.zaman.com.tr/yazarlar/etyen-mahcupyan/sevan-nisanyan-diye-bir-adam_2195641.html